

Demokrātijas un kopienu stiprinātāji pagastu bibliotekāri satikās kongresā Balvos

Egita Terēze Jonāne

20. maijā Latvijas bibliotekāri pulcējās uz pagastu bibliotekāru 7. kongresu Balvos, lai runātu par bibliotēkas lomu vietējās kopienās un valstī.

Gan valstij, gan pašvaldībai ir jāciena bibliotekāri

Dagnija Baltiņa (no kreisās) un Ruta Cibule iedrošināja bibliotekārus būt uzticīgiem savam aicinājumam kalpot lasītājam un grāmatai

Kongresā Rīgas ciemiņi un lauku bibliotekāri runāja par tēmu «Pagasta bibliotēka = kopiena: demokrātijai, ilgtspējai un saliedētībai», tāpēc Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktore Dagnija Baltiņa uzsvēra bibliotēku kopienas un sabiedrības līderību. Viņa atgādināja kolēģiem, ka bibliotekāri ar «šo savu superspēju – būt lielākiem sabiedrības virzītājiem» stāv nomodā par valodu, zināšanām, arī par Latvijas neatkarību, demokrātiju un drošību. Pateicoties bibliotekāriem, pagastos eksistē bibliotēkas kā kopienu centri, kas apvieno dažādu paaudžu cilvēkus un kas šo kopienu dara par lasošu kopienu, teica Dagnija Baltiņa. Viņa uzsvēra: «Mēs nevaram runāt par bibliotēku attīstību, ja pamatvajadzības knapi tiek nodrošinātas. Un te ir svarīga pašvaldību loma. Pašvaldībām ir jāciena novērtēt bibliotekārus ne tikai kā iestāžu darbiniekus, bet arī kā kopienu noturības balstus. Bibliotēku nākotne ir atkarīga no finansiāla atbalsta, ko nodrošina to dibinātāji – pašvaldības. Mums visiem ir jāciena pamanīt, izcelt un aizstāvēt bibliotekāru. Ir zināms pamats arī optimismam. Ja mēs skatāmies uz pēdējo gadu datiem, bibliotēku

aptvērums valstī aug, neskatoties uz to skaita samazināšanos. Vidējais rādītājs šobrīd ir 2629 iedzīvotāji vienā bibliotēkā. Bibliotēkas kļūst par daļu no cilvēka ikdienas, lai saņemtu ne tikai ekstra pakalpojumus, bet arī cilvēciskumu, siltumu, atvērtību, ieinteresētību un profesionalitāti. Pieaug cilvēku vajadzības pēc bibliotekāra kā līdera atbalsta. Mums pašiem – bibliotekāriem – jānostiprina fokuss, ka tas, ko mēs darām, ir pareizi.»

Jāiestarpina, ka Latgalē, tāpat kā pārējos reģionos, ir pašvaldības, kas ne tikai saglabā, bet arī attīsta bibliotēkas, nodrošinot tās ar mūsdienīgām telpām, izveidojot tur valsts un pašvaldību vienotos klientu apkalpošanas centrus, piešķirot finansējumu grāmatām un preses, tostarp vēl viena demokrātijas balsta vietējā kopienā jeb reģionālo laikrakstu, abonēšanai.

Kultūras ministrijas pārstāve Katrīna Taurēna stāstīja par izmaiņām, ko Latvijas Bibliotēku padomes darba grupa piedāvā normatīvajos aktos, tostarp Bibliotēku likumā. Piedāvājumu paketē uzsvērtas gan jau esošās pamata funkcijas (Sabiedrības lasīšanas un informācijpratības, demokrātisko procesu veicināšana, atbalsts digitālo prasmju apguvē, valsts un pašvaldības elektronisko pakalpojumu sniegšana utt.), gan divas papildu funkcijas: 1) novadpētniecība – lokālās kultūrvides un lokālā kultūras mantojuma apzināšana, veidošana, saglabāšana un popularizēšana; 2) atbalsts vietējās kopienas un tās identitātes veidošanai un stiprināšanai.

Bibliotēkas ir vietējo kopienu sirdis – tam piekrita arī citi kongresa runātāji, proti, bibliotekāres Sarmīte Tabore, Evita Garbacka, Viktorija Avota, Inguna Dukure, Evita Bormane, Līga Kondratjeva, Ingrida Rubene, Agrita Petrovska, Vēsma Nora, kuras stāstīja par sadarbību ar vietējo kopienu bibliotēkās un ārpus tām (skolās, pirmsskolas izglītības iestādēs, sociālo pakalpojumu centros utt.). Tāpat par bibliotekāru un bibliotēku kā kultūrvērtību runāja Latvijas Bibliotekāru biedrības vadītāja Rūta Bokta, kultūras žurnāliste Liega Piešiņa, Rugāju vidusskolas direktore Iveta Arelkeviča, lasītāja Zenta Brīvība, Latvijas Universitātes bibliotekārzinātnes doktore Daina Pakalna, Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības vadītāja Karina Pētersone, kā arī Balvu un Alūksnes novadu pašvaldību un Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvji.

Jāpiekrīt pasākuma vadītājai, latgaliešu dramaturģijas zvaigznei Danskovītei (Anitai Ločmelei), ka bibliotēkās strādā bagāti (lasi – izglītoti, zinoši, darbīgi) cilvēki. Un kopiena ir un būs demokrātiski domājoša, vienota un līderismu kopjoša (ar atbildības gēnu un drosmi izaicinājumu laikā), pateicoties bibliotekāriem – to uzsvēra daudzi runātāji un atgādināja, ka tieši tāpēc valstij un pašvaldībām bibliotekāri ir jāciena un jāatbalsta (tostarp ar atbilstošu atalgojumu).

Jāiestarpina, ka šo pasākumu ieskandināja jubilāra pūtēju orķestra «Balvi» mūziķi ar muzikāliem sveicieniem (maijā balvenieši svinēja orķestra 70. dzimšanas dienu), un katrs skaņdarbs tika uzņemts ar aplausu vētru. Plaukstas netika želotas arī Rutai Cibulei, vienai no bibliotēku pastāvēšanas balstiem Balvu novadā, jo Kultūras ministrija piešķir viņai savu apbalvojumu par uzticību grāmatai un lasītājam daudzu gadu garumā. Par humora devu parūpējās Danskovīte ar kolēģēm amatierteātra aktrisēm, pastāstot skečos, kā lauku bibliotekārs iedvesmo un apvieno vietējos iedzīvotājus.

Latgales bibliotēku pieredzes stāsti

Riebiņu bibliotēkas pieredze

Kā daudzkārt tika pieminēts Balvos notikušajā Latvijas pagastu bibliotekāru 7. kongresā, mūsdienās bibliotēkas ir kļuvušas par daudzfunkcionālu iestādi, kas veicina izglītību, sabiedrisko līdzdalību un kultūras saglabāšanu.

Riebiņu bibliotēkas vadītāja Svetlana Zahareviča novērojusi, ka bibliotēka ir daudzfunkcionāla iestāde, atvērta katram apmeklētājam

Riebiņu bibliotēka nodrošina bibliotekāros un informacionālos pakalpojumus iedzīvotājiem. Bibliotēka ir vietējās kopienas centrs, kas sabiedrībā popularizē informācijpratības un grāmatu lasīšanas lomu cilvēka dzīvē.

Bibliotēkā pieejamas ne tikai grāmatas, bet ir piekļuve arī dažādām digitālām datubāzēm, apmācībām un izglītojošiem pasākumiem. Sadarbībā ar Preiļu novada Izglītības pārvaldi notikušas digitālās apmācības senioriem un citiem interesentiem. Bibliotēka organizē pasākumus, radošās darbnīcas, izstādes un ceļotāju klubiņa tikšanās, kas rada kopības sajūtu un stiprina vietējo sabiedrību.

Veicot novadpētniecības darbu, bibliotēka vāc un popularizē materiālus par pagasta vēsturi, tradīcijām, cilvēkiem. Pagājušogad tika uzsākta novadpētniecības fotogrāfiju digitalizācija (www.digitalabiblioteka.lv), radot iespēju materiāliem piekļūt plašākam interesentu lokam.

Bibliotēkas darbs ar bērniem un jauniešiem veicina viņiem jaunu zināšanu apguvi un uzlabošanu, lasītprasmes attīstību un interesi par notiekošo. Notiek

izglītojoši pasākumi, lasītveicināšanas konkursi un programmas, kurās piedalās bērni un jaunieši, tiek rīkotas radošās darbnīcas, tādā veidā attīstot dzīvei nepieciešamās prasmes: strādāt komandā, prast uzklaut citus un palīdzēt viens otram. Vairāku gadu garumā ir izveidojusies cieša sadarbība ar Riebiņu vidusskolu un Riebiņu pirmsskolas izglītības iestādi «Sprīdītis».

Bibliotēka ir kā atbalsta punkts – tur iespējams saņemt informāciju, palīdzību ar e-pakalpojumiem, datoriem, mācībām, un dažkārt pat vienkārši satikties.

Lai ikviens interesents būtu informēts par bibliotēkas darbu un pakalpojumu daudzveidību, informācija tiek publicēta tiešsaistes sociālajā tīmekļa vietnē Facebook.

Riebiņu bibliotēka ir atvērta katram apmeklētājam. Aicinām ikvienu būt aktīvam lietotājam – lasīt, izmantot bibliotēkas piedāvātos pakalpojumus, piedalīties pasākumos, iesaistīties bibliotēkas popularizēšanā sociālajos tīklos vai kopienas aktivitātēs, ieteikt bibliotēku draugiem.

Naujenes bibliotēkas pieredze

Bibliotēka – kopienas sirds: savstarpēja sadarbība un attīstība

Mūsdienās bibliotēkas ir daudz vairāk nekā tikai grāmatu glabātuves. Tās kļūst par aktīviem kopienas centriem, kur cilvēki var tikties, apmainīties ar zināšanām un attīstīt radošumu. Naujenes bibliotēka ir spilgts piemērs tam, kā bibliotēka spēj būt gan sabiedrības kultūras centrs, gan arī draudzīgs sabiedrotais ikdienā.

Bibliotēka kopienas dzīvē

Naujenes bibliotēka aktīvi piedalās vietējās sabiedrības dzīvē, organizējot dažādas iniciatīvas un pasākumus. Viens no spilgtākajiem piemēriem ir lasīšanas veicināšanas programma «Lasām kopā = Esam kopā», kurā bērni no pirmsskolas iestādes «Rūķītis» piedalās tematiskās nodarbībās un kopīgā lasīšanā. Šie pasākumi ne tikai veicina bērnu interesi par grāmatām, bet arī veido ciešāku saikni starp ģimenēm, pedagogiem un bibliotēku.

Bibliotēkā regulāri tiek veidotas arī virtuālās izstādes, piemēram, cikls «Grāmatas – 2025. gada jubilāres», kurā atzīmētas ievērojamu literāro darbu nozīmīgās gadadienas. Latviešu grāmatas 500 gadu jubilejai par godu Naujenes bibliotēka izveidoja «Seno grāmatu» digitālo izstādi, kur var iepazīties ar senākām grāmatām, kuras izstādei piedāvāja kopienas iedzīvotāji un iestādes. Digitālās un plauktu izstādes ne tikai informē, bet arī izglīto un piesaista dažādu paaudžu lasītājus.

Kultūras dzīves dažādošanā īpašu vietu ieņem vietējo mākslinieku darbu izstādes, piemēram, Antona Salīša klūdziņu darbu izstāde «Latvju rakstu zīmes un krāsu raksti», kas atklāj latviešu tautas mākslas vērtības un rosināja iedzīvotājus interesēties par savu kultūras mantojumu.

Kopienas iesaiste bibliotēkas dzīvē

Naujenes bibliotēkas panākumi nav iedomājami bez kopienas līdzdalības. Vietējie iedzīvotāji aktīvi iesaistās bibliotēkas dzīvē – gan piedaloties pasākumos, gan daloties ar savām prasmēm un pieredzi. Skolēni apmeklē bibliotēku gan izglītojošos, gan radošos nolūkos, savukārt seniori palīdz saglabāt vietējās vēstures liecības un aktīvi piedalās medijpratības apmācībās.

Bērnu zīmējumu, radošo darbu izstādes, kopīgas grāmatu lasīšanas stunda ar vecākiem, radošās darbnīcas, kur apgūst jaunās prasmes, kā arī brīvprātīgo dalība bibliotēkas pasākumu norisē – tas viss liecina par ciešu un vērtīgu saikni starp bibliotēku un vietējo sabiedrību.

Nākotne ir sadarbībā

Naujenes bibliotēka pierāda, ka, tikai sadarbojoties ar kopienu, iespējams radīt dzīvu, radošu un atvērtu vidi. Tā kļūst ne tikai par informācijas centru, bet arī par vietu, kur dzimst idejas, notiek tikšanās un rodas piederības sajūta. Šāda savstarpēja mijiedarbība veido sabiedrību, kas balstās uz uzticēšanos, atbalstu un kopīgām vērtībām. ■

Egitas Terēzes Jonānes un publicitātes foto

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». «Par projekta raksta «Demokrātijas un kopienu stiprinātāji pagastu bibliotekāri satikās kongresā Balvos» saturu atbild SIA «Vietējā»».

MAF
Mediju atbalsta fonds